

CONVERSACIÓ JOCO-SERIA

ENTRE CENTO EL FORMAL, Y TITO BUFA-
 ampolla, Llauradors del Terme de Payporta, sobre les
 grans Festes, que à honor, y voluntat del nostre Rey
 DON CARLOS TERCER, y el Serenisim Príncip de Astu-
 ries (que Deu guart) salut cumplida de nostra amada
 Princesa, y sanitat perfeta dels Señors Infantets Besons
 Don Carlos y Don Felip, dispon, y fa la molt Ilustre,
 y sempre Lleal Ciutat de Valencia en lo gran dia
 de la seua excelsa Patrona, la Mare de Deu
 dels Desamparats.

Tito. A On vàs, Cento, tan de presa?

Cento. A Tito, seguix, y ho sabràs.

Tito. Sens ducte, que vas à festes,
 pues t'has posat tan galàn.

Cento. Heu, pues tot es menester
 pera anar allà aon yo vaig.

Tito. Vàs à servir de Padri?

vàs à passejar l'Encant?

à cobrar la Loteria,

à corregudes, ò à balls?

Cento. A res vaig de tot això;

pero vaig à una Ciutat,

y en un dia tan señor,

que es menester repelar

be la barba, ferse el moño,

el corbatòn apretat,

capot, y çarahuell just,

bon calcer: pero, caram,

del sobre todas las cosas,

à manta. *Tito.* Colp m'ha pegat

eixa curta pintu etas

pero el terme Castellà

del sobre todas las cosas,

no el puch entendre. *Cento.* M.jàs,

què pot ser mes que eis diners?

Pues si no en tens, què tindràs?

Tito. Ayre, fret, calor, y puses.

Cento. Miseria, treballs, y fam:

tot això el diner ho aventas;

pues *sobre todo*:- *Tito.* Ya està.

Y eixa Ciutat aon camines,

es pot saber: quèl serà?

Cento. Es el *jardin* de la Europa,

es de la España la fal,

el espill de devociò,

el eixemple de lleals,

y es:- *Tito.* Calla, calla, no ho digues,

que ya sè yo, Cento, aon vàs:

eixa es Valencia del Cid,

y es el País terrenal:

Pues què hia que tant te afares?

Cento. Què ha de haver, un centenar,

una funciò de tot rumbo,

una festa hasta els terrats,

tantes coses:- *Tito.* Calla, simple,

que eixes coses foren ya,

quant celebrà la Mercè

haver Beatificat

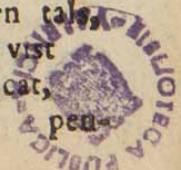
à la Madre Mariana.

Cento. Y què cosa? *Tito.* Foren tales,

que en Val ncia no s'han vist

per lo terme: En lo Mercat,

R^o 12138

penjades, à una Casota,
que se diu el Consolat,
hauria *once cientas* bolas;
allà de front un Altar;
els carrers era una babia
tots pintats, y encortinats;
la Esglesia de terra al tejo
tot era un primor del Art;
la Beata en sa Capella,
adornada à lo Real,
era el blanch de la funció,
y es treballaren al cas
moltes sàbies poesies,
y conceptes literals:

con que, si tû vàs à veure
eixes coses, ya has fet tart.

Cento. Pues no son eixes les que
yo vaig à veure. *Tito.* Pues quàls?

Cento. Son festes per altre asunte,
estes son funcions Reals.

Tû no has sabut, que en Gaceta
vinguè ya format un plà,
donant à saber à tots,
com la Real Majestat
del gran DON CARLOS TERCER,
Rey de España (que Deu quart)
desija per la salut
de la Princesa Real:-

Tito. Parat, tinte, y fes sis punts:

Quí es eixa Ninfa tan gran,
que sols en dir la Princesa
de España, pareix, sagrat,
que la alegria me emboba,
y el cor me fa tric, y trac?

Cento. Es una excelent Matrona,
heroica, afable, y marcial,
estimada, y digna Esposa
de nostron Princip amats;
filla de aquel gran Señor
Duque de Parma.

Tito. Jàs, jàs!

mira si es boba la burla:
Digues, digues, pasa avant.

Cento. Esta, pues, tan gran señora,
en este ya pasat añ
mil seiscens huitanta tres,
que en sigles sera notar,
và donar à llum del mon,

de un part feliz, sant, y sà,
el dia cinc de Setembre,
(gracies al que tot ho fà)
dos Infants els mes graciosos,
dos perles, dos diamants,
que à la Corona Borbòna
adornen, y lluiràn:

un Carlos, que pot ser Quint,
sent son Pare Carlos Quart;
y un Felip, que pot ser molt,
si logra viure temps llarc.

A honor de tal naiximent,
y de Deu à gracia tal,
feu nostron CARLOS piadòs
la gracia tan singular
de un tan general Indult,
que và alegrant als Vasalls,
sens altres prerrogatives,
y favors entremezclats.

Pasats, pues, quaranta dies,
y manteninse tan sans
la Princesa, è Infants,
el Rey, que de goig no cap,
dispon, determina, y mana,
que per favors tan colmats
com el Deu de tot li dona,
y al mateix temps per la pau,
que ha fet en la gran Bretaña
despues de guerres tan grans,
se li retorna les gracies
à la Divina pietat;

y aixi, en tres dies de festes
alegres tots los Vasalls
se divertixquen, y goigen
à la usanza, gust, y grat,
ò costum de cada Poble
sens mixtura de malda;
ans prevenint als Señors
Regidors, y Governants,
que dirixquen les funcions
en tot lo regle, y compàs
precis, pera que no hiaja
que sentir, ni que plorar;
y que si algù se desmanda
en reñir, ò alborotar,
li planten la mà damunt.

Tito. Y que el agarren davall?

Cento. Andando.

Tito.

Tito. Cuerpo de Crispos!
Tú saps, Cento, quant cabals
hauràn de ser eixes festes?
Y quant ben format el plà
pera la quietut en elles?
Y al que pleguen en maldat,
tinte al Rey, à la fosqueta,
y mañana se verá.
Cento. Be ho celaràn els Señors.
Tito. Els Bous diu que estàn privats?
Cento. Si. **Tito.** Y les maixqueres?
Cento. No.
Tito. Cuèts ne despararàn?
Cento. Has tocat, Tito, un puntet,
que en cert temps està vedat
per les locures dels homens.
Tito. Si així el Rey ho mana, avant,
que el obedir al Monarca
es la honradèz del Vasall.
Cento. Pero com rara es la regla
sens excepció, al present cas
se permetiràn els focs
per Pragmatica Real.
Tito. Viva el Rey, sagrat de foyos,
totes les gents cridaràn.
Y què mes hiaurà de festes?
Cento. En la Esglesia cantaràn
Te Deum, Misa de gracies,
Sermò, Campanes bolant,
parabien, y besamanos
entre els Señors Titulats.
Tito. Y tota la gent comuna
de estos de garròt en ma,
pipa en boca, y bosa buida,
que fasa el Ase? Bo està.
Y allò de gallina en l'olla?
Cento. El que en tindrà en menjarà.
Tito. Y el que no, *rascat in place.*
Con que això, ben averiguat
vindrà à ser la noche buena,
que el que no tè que sopar
se gita fense creuetes,
y se lleva badallant?
Cento. Mira perque yo et diguè
aquell terme:- **Tito.** Ya estic, ya:
el sobre todas las cosas,
ya veig que es molt important.
Ay mon este de un cabiò,

que el que no tè que contar
no puga entrar nunca en rogle!
Ningù li fà el besamà,
ni pot lograr un amic,
ni els parents ne fan dell càs;
els Maltesos no li fien,
pues no hia de aon confiar;
per lo carrer hasta els gosos
li van als garrons lladrants;
y per ultim, es la risa
del Pueblo. Cap sagramat,
y què lleja es la pobrèa!
Ara dic, que molt bè fan
tots los que tindre aparenten,
pues menjen, visten, y estàn
respetats, mes que no es pague
al Dotor, ni al Cirujà,
al Sastre, ni al Zabater;
pues refreganse les mans,
sols en dir: *Buelva mañana,*
paguen quant hia que pagar.
Cento. Be fan, com tot acabàra
quant la vida acabarà.
Tito. Entonces, per tot à Roma,
y unfle el que caiga, sagrat,
què tot ha de ser fandango?
Cento. Deixat de cuentos.
Tito. Avant,
y toquèm al altra porta,
mes sens eixir del regat;
vull dir, parlant de diners,
ara ne repartiràn,
pera que es faser les festes.
Cento. No es menester: La Ciutat
farà en sa Casa son deure
de llums, Clarins, y Timbals;
el Cabildo per son terme
farà lo que tocarà;
al mateix temps tots los Nobles,
sens ducte, se esmeraràn
en lluir tan gran funció;
con que lo demès restant
del Poble, vull dir, Oficis,
els Arts, y les Facultats
arremataràn la festa
en diversions singulars,
que pera tals funcionotes
armen, componen, y fan,

ya en les Prosesons de gracies
units Cabildo, y Ciutat,
ò ya també per les Places
en Musiques, y en Altars.

Tito. Y vaja sempre de broma,
bulleta, y fora pesars.

Cento. Pero à tota diversiò
sols de lloc se li darà
hasta la poqueta nit,
y à son temps començaràn
les diversions de les llums,
y dels fochs artificials,
Castells, y cuets en corda,
en que, no hia ducte, haurà
moltes coses de primors;
perque els Pixavins, sagrat,
es cert, que es pinten à soles
pera coses semejants.

Tito. Així ho dihuen alguns Doctes,
y que son sempre lleals.
Mes, qui dirig estes festes?
De quin modo es compondràn?
pues es precis hiaja arreglo
pera funcions tan Reals.

Cento. Ajuntat el cos honròs
de nostra Ilustre Ciutat,
y atent al manat del Rey,
dos Señors và diputar
para Directores de Festes,
y els demès Señors restants
procuraràn per los Barrios

de que els Vehins, ajustats
à les Reals Ordenanzas,
se divertixquen en pau,
y quietut, component portes,
balcons, finestres, terrats,
y qualsevols diversions
honrades, com diguè dalt;
y així cridats els Oficis
se els feu present lo tratat,
pera que units ajudaren
à lluir festa tan gran;
con que, segons tinc entès,
lo que està determinat:-

Tito. Detinte; què vas à fer?

Cento. Referir lo que es farà.

Tito. Sentemse en un camapie
de estos de vora marjal,
y à pierna tendida pots
lo que hiaurà escudellar.

Cento. Casi casi tens raho:
descansem. *Tito.* En que al portal
nos toque el Ave Maria,
just el coto nos vindrà;
pues de la vespra la festa,
dihuen alguns. *Cento.* Y demà,
dia de la gran Patrona,
Mare de Desamparats,
Valencia pasejarem,
y à la vesprada sentats
vorem la gran Prosesò.

Tito. Bien, y despues? *Cento.* Ell dirà.

Ab Llicencia : En Valencia, en la Empronta de Josep, y Thomàs de Orga. 1784

